

ater; men da vi saae, hvorledes Sagen blev tagen, og man henvendte sig til os med Opfordring om at hjælpe til og at bidrage til at klare Anstuelserne paa de forskellige Møder, forekom det os at være en naturlig Op-gave og Pligt at følge Opfordringen. Man har sagt, at det var Regjeringen, der stod bag denne Sag, og at vi vare sendte i Regjeringens Grinde. Jeg benægter dette paa det Allerbestemteste. Vi ere mødte ved disse Forhandlinger med fuldstændig Frihed, og de allerfleste af os uden at være Medlemmer af de paagjældende Foreninger; thi de færreste af os ere Medlemmer af nogen som helst Forening. Men jeg forstaaer overhovedet ikke, hvorfor man har Noget imod, at vi deltagte i disse Møder. Man maa dog vel indrømme os nogen Erfaring og noget Studium paa det paagjældende Omraade, der dog vel kan være noget veiledende ved en Drøftelse af, hvad der bør gjøres for Forsvarssagen. Og naar man andetsteds, i Holland og Schweiz, har set Officerer foretage det selv Samme, uden at det har vakt Anstød, saa maa vel egentlig Grunden til, at det her vækker Misforstaaelse, mindre være det, at vi møde, end det, som vi udtale paa Møderne. Naar, gennem lang Tid levede man af, hvad man kaldte vor Uenighed. De Sagkyndige vare ikke enige, sagde man, og der kunde da ikke gjøres Noget for Forsvarssagen, før de bleve enige. Men nu, da vi i alt Væsentligt ere enige, saa er det ogsaa galt; nu klager man over, at Referaterne ere saa kjedsommelige at læse, da den Ene siger det selv Samme som den Anden. Hænder det, at man enkelt Gang kan finde, at en Marineofficer, hvad der for ham kan være ganske naturligt fra hans Standpunkt, fortrinsovis har beskæftiget sig med Flaadens Medvirken ved Forsvaret og maasse kun flygtig eller slet ikke med Spørgsmaalet om Fæstninger, eller at omvendt en Landofficer aldeles overveieende har beskæftiget sig med Hærens Fæstningers Benyttelse i Forsvaret og maasse kun meget flygtig berørt Flaadens Medvirken, saa er det en Glæde, og saa søger man deri Beviset for, at Enigheden dog egenlig mere er tænkt end virkelig. Men Sandheden er alligevel den, at de Sagkyndige i Hovedsagen nu ere enige om, hvilken Vej der bør gaa ved Forsvaret, og derom vidne Foredragene, hvis Formaal isørigt væsentligst har været at vække Tanken om Nødvendigheden af at styrke vort levende Forsvar ved Befæstningsanlæg, og at det ikke er gjørligt at ville føre et virkeligt Forsvar gennem Hær og Flaade alene. Hvad der er naaet, og hvor langt Befolkningen er kommen i saa Henseende, skal jeg ikke udtale nogen Mening om, fordi jeg tror, at det er meget vanskeligt at kunne dømme derom. Fordi man har faaet en Forsamling til i en halvanden Time eller maasse noget længere med Opmærksomhed at følge et Foredrag og fordi man efter endt Foredrag har faaet et Hurra, saa at danne sig

den Anstuelse, at nu er denne Forsamling fuldstændig enig i, hvad der er sagt, det vilde efter min Mening være fuldstændig falsk. Jeg ser ikke paa den Maade paa Sagen; men jeg tror, at det Gode, der naas gennem disse Møder, er, at, naar Deltagerne forlade disse, saa tale de indbyrdes om, hvad der er fremfat, og derved kommer man mulig til en anden Klarhed end den, man hidtil har søgt; thi det kan neppe negtes, at for de Fleste har Forsvarssagen staaet som en ubuden Gæst, som man jagede bort, fordi den meldte sig med Krav paa betydelige Bevillinger. Det erede Medlem for Veile (Berg) sagde, at Opgaven havde været at oplyse Befolkningen om, at der findes Sneise af Millioner i Statskassen, som hensigtsmæssig kunde anvendes til Fæstninger (Berg; Som ellers vilde raadne op!), meget vel, jeg vil gjerne være saa nysgierig som mulig, altsaa, som ellers vilde raadne op, saa kan jeg give det erede Medlem Ret i, at enhver Diskussion, der er ført paa disse Møder om, hvad Staten har Raad til, maa efter min Formening anses for uheldig; thi jeg mener, at det Sted, hvor det bedst bedømmes, hvad Staten evner og magter paa dette Omraade, er i Rigsdagen gennem en Forhandling mellem Regjeringen og Rigsdagen. Der hører det Spørgsmaal naturligt hjemme om, hvad vi have Raad til, saavel som om, hvilke Midler der behøves til Anlæg af Befæstninger, og paa hvilken Maade Midlerne bør tilveiebringes. Men jeg har dernæst den Tro, at, naar vi komme til en virkelig Forhandling om disse Spørgsmaal, vil man, naar man isørigt kan blive enig om selve Foranstaltningen, ikke have stor Vanskelighed ved at komme tilrette om, paa hvilken Maade Midlerne skulle bringes tilveie. Naar man har ment — det blev ikke fremsat af det erede Medlem for Veile (Berg) igaar, men det er blevet fremsat fra anden Side — at hele denne Bevægelse nærmest skulde være rettet som et Tryk mod Folkethinget, saa kan jeg heller ikke se det Rigtige deri; thi Folkethinget er paa dette Omraade efter min Mening fuldstændig sagesløst. Det Folkething, der nu sidder, blev valgt den 3die Januar 1879. Der har ikke for dette Folkething fra Regjeringens Side været forelagt noget eneste Lovforslag om Befæstningsanlæg, og der kan selvfølgelig ikke reises nogen Antæ mod Folkethinget over, at det ikke har bevilget, hvad der ikke er blevet det forelagt. Heller ikke kan jeg tænke mig Muligheden af, at man virkelig skulde ville forlange, at Folkethinget, være sig gennem Adresser eller gennem Forespørgsler eller endnu mindre — hvad der dog er blevet fremsat forleden — ved Benyttelsen af det private Initiativ, skulde gjøre noget som helst Forsøg paa at drive en Sag frem, hvis Løsning endnu ikke staa klart for Regjeringen, uagtet den i sin Tid har gjort Sagen til sit Program. Jeg tror dermed i al Korthed at have leveret et Bidrag til at be-